

Poradnik dla samorządów dotyczący wypłaty dodatku węglowego

UWAGA: W wyniku prac przeprowadzonych w Parlamencie RP uchwalona została ustawa z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego przez gospodarstwa domowe, w ramach której z inicjatywy Senatorów RP wprowadzono przepisy nowelizujące ustawę z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym. Nowe przepisy zaproponowane i uchwalone przez Posłów i Senatorów RP przewidują m.in.:

- Wprowadzenie możliwości uzyskania dodatku węglowego przez kilka gospodarstw domowych zamieszkujących pod jednym adresem (wyjątek do zasady „jeden adres, jeden dodatek”).
- Wprowadzenie możliwości uzyskania dodatku węglowego przez gospodarstwa domowe, które dokonały zgłoszenia źródła ogrzewania do CEEB po 11 sierpnia 2022 r., lub w ogóle nie dokonały zgłoszenia do CEEB.
- Wprowadzenie możliwości przyznania dodatku najbardziej wrażliwym odbiorcom, bez konieczności złożenia wniosku o jego wypłatę.
- W wybranych przypadkach, konieczność przeprowadzenia przez organy gminy wywiadu środowiskowego.
- W wybranych przypadkach, możliwość ponownego złożenia wniosku przez wnioskodawców, którym odmówiono wypłaty dodatku.

Znowelizowane przepisy weszły w życie od 3 listopada 2022 r. Jednocześnie do postępowań w sprawie wypłaty dodatku węglowego, w których do dnia 3 listopada 2022 r. nie dokonano wypłaty środków dla wnioskodawcy, należy stosować znowelizowane przepisy ustawy o dodatku węglowym.

I. Informacje ogólne

1. Czym jest dodatek węglowy?

Dodatek węglowy to **jednorazowe** świadczenie w wysokości 3 tys. zł. Przysługuje gospodarstwu domowemu, w którym **główne źródło ogrzewania zasilane jest paliwem stałym**¹.

2. Komu przysługuje dodatek węglowy?

Dodatek węglowy przysługuje gospodarstwom domowym, które spełniają **jednocześnie** następujące warunki:

- a) **głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego** wnioskodawcy musi być kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe,
- b) wskazane przez wnioskodawcę źródło ogrzewania zasilane jest **węglem kamiennym, brykietem lub peletem zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego**,
- c) wskazane przez wnioskodawcę źródło ogrzewania **musi być wpisane lub zgłoszone** do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków,

¹ Na potrzeby ustawy o dodatku węglowym przez paliwa stałe rozumie się **węgiel kamienny, brykiet lub pelet zawierające co najmniej 85% węgla kamiennego**.

- d) co do zasady wpisanie bądź zgłoszenie głównego źródła ogrzewania do CEEB uprawniające do przyznania dodatku węglowego powinno **być zrealizowane do dnia 11 sierpnia 2022 r.** Wskazany termin nie dotyczy nowych źródeł ogrzewania, tj. **wpisanych lub zgłoszonych po raz pierwszy do CEEB** (o których mowa w art. 27g ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków).
- e) **Nowe zasady wprowadzone przepisami ustawy z dnia 27 października 2022 r. umożliwiają przyznanie dodatku również gdy źródło ogrzewania zostało wpisane/zgłoszone do CEEB po 11 sierpnia 2022 r. lub gdy w ogóle nie zostało wpisane/zgłoszone.**

Pytania i przykłady:

- ❖ *Czy o dodatek węglowy mogą ubiegać się tzw. podmioty wrażliwe, np. DPSy?*

Odp.: Nie, dodatek węglowy to świadczenie przysługujące wyłącznie osobie fizycznej w gospodarstwie domowym, zamieszkującej w domu lub lokalu mieszkalnym, w którym główne źródło ogrzewania zasilane jest paliwem stałym – zatem nie mogą o niego wnioskować samorządowe jednostki organizacyjne.

- ❖ *Czy dodatek węglowy przysługuje, gdy wykorzystywane paliwo to miał węglowy lub ekogroszek?*

Odp.: Dodatek węglowy przysługuje, gdy główne źródło ogrzewania zasilane jest węglem kamiennym, brykietem lub peletem zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego. Należy wskazać, że produkty takie jak ekogroszek, miał, koks są formą węgla kamiennego o różnej granulacji, wobec czego wykorzystywanie ich uprawnia do przyznania dodatku węglowego (o ile paliwa te zawierają co najmniej 85% węgla kamiennego).

- ❖ *Czy spółdzielnie lub wspólnoty mieszkaniowe mogą wnioskować zbiorowo o wypłatę dodatku węglowego w imieniu swoich mieszkańców?*

Odp. Nie. Jeśli lokatorzy zamieszkujący bloki lub kamienice spełniają warunki do otrzymania dodatku, powinni indywidualnie składać wnioski w imieniu swoich gospodarstw domowych w gminie właściwej dla ich miejsca zamieszkania.

- ❖ *Lokal mieszkalny wnioskodawcy jest ogrzewany gazem i kotłem węglowym – czy temu wnioskodawcy przysługuje dodatek węglowy?*

Odp.: Dodatek węglowy przysługuje, jeśli **głównym źródłem ogrzewania** jest kocioł węglowy wpisany lub zgłoszony do CEEB do dnia 11 sierpnia 2022 r. – lub po tym dniu w przypadku nowych źródeł ogrzewania – o tym jakie źródło jest głównym źródłem ogrzewania decyduje wnioskodawca we wniosku oświadczając pod rygorem odpowiedzialności karnej. Należy zaznaczyć, że uzupełniającym źródłem ogrzewania mogą być również i inne źródła, (które także powinny być zgłoszone lub wpisane do CEEB – obowiązek ten dotyczy wszystkich źródeł zainstalowanych/eksploatowanych w budynkach/lokalach). Jednocześnie warto wskazać, że w praktyce, w gospodarstwach korzystających ze źródła gazowego i węglowego, to z reguły kocioł gazowy pełni funkcję głównego źródła ogrzewania. Wobec tego, w przypadku wątpliwości gmina ma prawo wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów albo przeprowadzić wywiad środowiskowy.

- ❖ Czy gospodarstwo wykorzystujące kocioł wielopaliwowy, który zgodnie z deklaracją CEEB zasilany jest np. węglem i drewnem kawałkowym, może otrzymać dodatek węglowy?

Odp.: Dodatek węglowy może zostać przyznany również, gdy źródłem ogrzewania jest kocioł wielopaliwowy, który zgodnie z deklaracją CEEB może być zasilany węglem. Jednocześnie dodatek może być przyznany tylko jeżeli źródło to jest faktycznie zasilane węglem. Należy tutaj wskazać, że wnioskodawca składając wniosek o wypłatę dodatku węglowego oświadcza pod rygorem odpowiedzialności karnej, że wykorzystywane przez niego źródło ogrzewania jest głównym źródłem ogrzewania oraz, że źródło jako paliwo wykorzystuje węgiel kamienny, brykiet lub pelet zawierające co najmniej 85% węgla kamiennego.

- ❖ Czy dodatek węglowy może być przyznany, gdy funkcjonujące źródło ogrzewania zostało wpisane lub zgłoszone do CEEB po 11 sierpnia 2022 r. (bądź gdy w ogóle nie zostało wpisane/zgłoszone do CEEB)?

Odp.: Zgodnie z przepisami wprowadzonymi w nowelizacji z dnia 27 października 2022 r. możliwe jest przyznanie dodatku węglowego również w przypadku, gdy funkcjonujące źródło ogrzewania (tj. działające dłużej niż 14 dni od dnia pierwszego uruchomienia) zostało wpisane/zgłoszone do CEEB po 11 sierpnia 2022 r. lub wcale nie zostało wpisane/zgłoszone do CEEB. W takim wypadku konieczne jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego potwierdzającego wykorzystywanie źródła uprawniającego do otrzymania dodatku węglowego.

II. Skład gospodarstwa domowego i miejsce zamieszkania

3. Gospodarstwa domowe jednoosobowe i wieloosobowe

Przez gospodarstwo domowe, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, rozumie się:

- a) osobę fizyczną **samotnie zamieszkującą i gospodarującą** (gospodarstwo domowe jednoosobowe)

lub

- b) osobę fizyczną oraz osoby z nią spokrewnione lub niespokrewnione **pozostające w faktycznym związku, wspólnie z nią zamieszkujące i gospodarujące** (gospodarstwo domowe wieloosobowe).

W przypadku gospodarstw domowych jednoosobowych należy zwrócić uwagę na warunek **samotnego zamieszkiwania i gospodarowania**. Wobec tego nie można uznać, że w jednym lokalu mieszkalnym (bądź budynku jednorodzinnym) prowadzonych jest kilka jednoosobowych gospodarstw domowych, ponieważ nie jest spełniona przesłanka **samotnego zamieszkiwania**.

Prowadzenie wieloosobowego gospodarstwa domowego wiąże się ze wspólnym **zamieszkiwaniem, gospodarowaniem** (w tym wspólnym ponoszeniem kosztów paliwa czy wykonywaniem wspólnie obowiązków domowych) oraz pozostawaniem **w faktycznym związku** (współdziałanie w celu zaspokojenia wspólnych potrzeb życiowych).

W celu wyjaśnienia wątpliwości w zakresie pojęcia wspólnego gospodarowania, spośród wielu przykładów wyjaśnień na gruncie orzecznictwa sądów, można przytoczyć fragment jednego z wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego określającego definicję *wspólnego*

gospodarowania: „Wspólnie gospodarować oznacza wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego. Cechami charakterystycznymi dla prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego może być udział i wzajemna ścisła współpraca w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu, niezarobkowanie i pozostawanie w związku z tym na całkowitym lub częściowym utrzymaniu osoby, z którą prowadzi się gospodarstwo domowe, a wszystko dodatkowo uzupełnione cechami stałości, które tego typu sytuację charakteryzują. Na okoliczność wspólnego gospodarowania składają się różne elementy, jak ponoszenie kosztów i opłat za mieszkanie, opieka udzielana w chorobie, wykonywanie zwykłych czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, dysponowanie wspólnym dochodem z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb życiowych.”(I OSK 1483/16).

4. Wiele gospodarstw domowych w jednym budynku/lokalu

Na potrzeby przyznawania dodatku węglowego przyjmuje się jako zasadę, że **pod jednym adresem zamieszkania znajduje się jedno gospodarstwo domowe**. W świetle niepokojących informacji o próbach wyłudzenia dodatków przez wnioskodawców „sztucznie” dzielących gospodarstwa domowe, ustawodawca zdecydował o doprecyzowaniu przepisów poprzez **wyraźne wskazanie, że jeden dodatek węglowy przysługuje na jeden adres zamieszkania**.

Wobec powyższego, zgodnie art. 2 ust. 3a ustawy o dodatku węglowym, w przypadku gdy **pod jednym adresem** zamieszkuje kilka gospodarstw domowych, przyznany może być **tylko jeden dodatek węglowy**.

Jednocześnie zgodnie z art. 2 ust 3b ww. ustawy, w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek ten jest wypłacany wnioskodawcy, **który złożył wniosek jako pierwszy (pozostałe wnioski pozostawia się bez rozpoznania)**.

W przypadku złożenia przez wnioskodawców kilku wniosków na jeden adres zamieszkania, gmina powinna dokonać weryfikacji w celu ustalenia wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy. Jednocześnie należy podkreślić, że organ rozpatrujący wniosek może zwrócić się do wnioskodawców o złożenie oświadczenia w przedmiocie. Wyrażona w art. 7 KPA zasada prawdy obiektywnej upoważnia organ administracji do podjęcia z urzędu wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli, w tym do złożenia stosownych oświadczeń.

Niezależnie od powyższego, ustawodawca wziął również pod uwagę sytuację gospodarstw domowych, mieszkających pod jednym adresem (np. dwa domy mieszkalne na jednej posesji, pod jednym numerem miejsca zamieszkania czy budynek wielolokalowy bez wydzielonych numerów lokali), które nie dokonały wydzielenia adresu, a w związku z tym nie mogły uzyskać dodatku węglowego. W związku z tym, **z inicjatywy Senatorów RP wprowadzono w ustawie z dnia 27 października 2022 r. możliwość przyznania dodatków węglowych dla kilku gospodarstw domowych mieszkających pod jednym adresem zamieszkania**.

Nowe przepisy pozwalają na przyznanie dodatków węglowych dla kilku gospodarstw domowych, jeżeli do dnia 30 listopada 2022 r. nie jest możliwe ustalenie odrębnego adresu miejsca zamieszkania. Brak możliwości ustalenia odrębnego adresu wynikać może z obiektywnych przyczyn, jak np. ograniczone możliwości organów gminy w nadaniu odrębnego adresu w ww. terminie. Należy mieć jednak na uwadze, że w tym przypadku możliwość przyznania dodatku węglowego należy rozpatrywać w sytuacji, jeżeli podjęte

zostały kroki formalne, prowadzące do nadania odrębnego adresu miejsca zamieszkania. Trzeba mieć również na uwadze, że w takiej sytuacji dodatek może zostać przyznany w drodze decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (z którego sporządzana jest notatka służbowa). Wywiad środowiskowy przeprowadza się w celu potwierdzenia, że pod jednym adresem zamieszkania znajduje się więcej niż jeden lokal mieszkalny i w lokalach tych prowadzone są oddzielne gospodarstwa domowe, których główne źródło ogrzewania uprawnia do przyznania dodatku węglowego. Tu należy wskazać, że jeżeli wykorzystywane źródło ogrzewania nie było wcześniej zgłoszone do CEEB, to gmina dokonuje jego wpisania do tej bazy z urzędu – bez konieczności składania odpowiedniej deklaracji przez zarządcę/właściciela budynku.

Należy jednocześnie pamiętać, że nie można przyznać kilku dodatków węglowych dla wielu gospodarstw domowych mieszkających w jednym lokalu mieszkalnym. Tu warto wskazać, że dodatek ma służyć wsparciu rodzin – oddzielnych gospodarstw, które samodzielnie zaspokajają swoje potrzeby. O takiej samodzielności nie może być mowy w przypadku współistnienia w jednym lokalu wielu (czasami sztucznie podzielonych) gospodarstw domowych.

Pytania i przykłady:

- ❖ Co w przypadku, kiedy na ten sam adres zamieszkania zostały złożone dwa wnioski (przez jednoosobowe gospodarstwo domowe i wieloosobowe gospodarstwo domowe)?

Odp.: W sytuacji gdy gospodarstwa prowadzone są w jednym domu/lokalu należy zauważyć, że dla gospodarstwa jednoosobowego nie jest spełniona przesłanka samotnego zamieszkiwania, zatem nie ma podstawy do przyznania dodatku takiemu wnioskodawcy. Wniosek złożony w imieniu wieloosobowego gospodarstwa domowego może zostać rozpatrzony pozytywnie. Gdy pod jednym adresem zamieszkania znajduje się więcej niż jedno gospodarstwo domowe, wszystkim tym gospodarstwom należy się jeden dodatek węglowy.

Jednocześnie, zgodnie z przepisami wprowadzonymi w nowelizacji z 27 października 2022 r., jeżeli w wyniku przeprowadzenia wywiadu środowiskowego ustalono zamieszkiwanie pod jednym adresem w odrębnych lokalach kilku gospodarstw domowych oraz wykorzystywanie przez te gospodarstwa oddzielnego lub współdzielonego źródła ogrzewania uprawniającego do przyznania dodatku węglowego, dodatek ten może być przyznany każdemu z tych gospodarstw (należy pamiętać, że w przypadku gdy w jednym lokalu zamieszkuje więcej niż jedno gospodarstwo, może zostać przyznany tylko jeden dodatek węglowy).

- ❖ Czy ksiądz zamieszkujący na terenie plebanii może otrzymać dodatek węglowy?

Odp. Ksiądz jako osoba w gospodarstwie domowym może wnioskować o dodatek węglowy, jeśli spełnia przesłanki wskazane w ustawie o dodatku węglowym – tj. faktycznie zamieszkuje i gospodaruje pod danym adresem oraz wykorzystywane pod tym adresem główne źródło ciepła jest zasilane paliwem stałym i zostało wpisane lub zgłoszone do CEEB przed 11 sierpnia 2022 r. – lub po tym dniu w przypadku nowych źródeł ciepła (deklarację do ewidencji mogła złożyć parafia, tj. instytucja).

- ❖ Czy po nadaniu nieruchomości nowego, odrębnego adresu (numeru), można wnioskować o wypłatę dodatku węglowego?

Odp.: Mieszkańcy domów/lokali mieszkalnych, po uzyskaniu odrębnych adresów, mogą złożyć indywidualne wnioski o wypłatę dodatku węglowego. Należy zwrócić uwagę, że po przyznaniu nowego adresu właściciel/zarządca dokonuje ponownego zgłoszenia źródła ogrzewania do

CEEB. Nie stoi to jednak na przeszkodzie do przyznania dodatku węglowego, o ile to istniejące źródło było wpisane/zgłoszone (przed wydzieleniem adresu) do CEEB do 11 sierpnia 2022 r.

Jednocześnie, mając na uwadze potrzeby gospodarstw domowych, mieszkających pod jednym adresem, które z różnych względów nie mogą dokonać wydzielenia adresu do dnia 30 listopada 2022 r., ustawodawca przepisami ustawy z dnia 27 października 2022 r. (art. 2 ust. 3c-3e) wprowadził możliwość przyznania dodatków węglowych dla kilku gospodarstw domowych mieszkających pod jednym adresem zamieszkania – także w przypadku gdy wykorzystywane źródło ogrzewania nie zostało zgłoszone do CEEB.

5. Przyznanie dodatku węglowego dla gospodarstw korzystających ze źródeł niezgłoszonych do CEEB lub zgłoszonych po 11 sierpnia 2022 r.

Na wstępie należy wskazać, że do 1 lipca 2021 r. wprowadzono obowiązek zgłaszania źródeł ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Dla nowopowstałych budynków termin ten wynosi 14 dni od momentu pierwszego uruchomienia, natomiast dla budynków, które już istnieją zgłoszenie powinno zostać dokonane w terminie do 30 czerwca 2022 r. Warto wskazać, że przepisy ustawy o dodatku węglowym wyszły naprzeciw wnioskodawcom i umożliwiły ubieganie się o wypłatę dodatku, nawet w przypadku przekroczenia tego terminu, jednak nie później jednak niż do 11 sierpnia 2022 r. Wobec tego, obywatele mieli zapewniony ponad miesiąc, aby uregulować sytuację i dokonać zgłoszenia źródła, lub ewentualnie skorygować błędnie złożoną deklarację.

Mając jednak na uwadze funkcję dodatku – wsparcie najbardziej wrażliwych obywateli – ustawodawca wziął również pod uwagę sytuację gospodarstw domowych, które z różnych powodów dokonały zgłoszenia źródła ogrzewania po 11 sierpnia 2022 r., bądź w ogólnie nie dokonały jego zgłoszenia. W związku z tym, **z inicjatywy Senatorów RP przepisami ustawy z dnia 27 października 2022 r. znowelizowano przepisy ustawy z dnia 5 sierpnia o dodatku węglowym i wprowadzono możliwość przyznania dodatków węglowych takim gospodarstwom domowym.**

Zgodnie z art. 2 ust 15g ustawy o dodatku węglowym, może on być przyznany gospodarstwu, które dokonało zgłoszenia źródła do CEEB po 11 sierpnia 2022 r. lub w ogóle nie dokonało zgłoszenia takiego źródła. Wobec takich wnioskodawców, organy gminy muszą przeprowadzić wywiad środowiskowy (z którego sporządza się notatkę służbową) w celu potwierdzenia, że wykorzystywane źródło ogrzewania uprawnia do otrzymania dodatku węglowego. W takim przypadku organ z urzędu, bez konieczności składania odpowiedniej deklaracji, dokonuje wpisu źródła ciepła do CEEB (o ile źródło to nie było już wcześniej zgłoszone). Warto jednocześnie zauważyć, że art. 2 ust. 15g nie daje możliwości przyznania dodatku w przypadku gdy w ramach prowadzonej przez gminę weryfikacji stwierdzone zostanie, że zgłoszona do CEEB zmiana deklaracji po 11 sierpnia 2022 r. nie odpowiada stanowi faktycznemu lub jest dokonywana wyłącznie w celu nabycia prawa do dodatku (np. zmiana w CEEB kotła gazowego na kocioł na paliwo stałe, zmiana w CEEB paliwa wykorzystywanego w wpisanym już w CEEB kotle na paliwo stałe – np. z drewna na węgiel).

6. Osobne składanie wniosków przez małżonków posiadających rozdzielność majątkową i nieposiadających rozdzielności majątkowej.

Kwestia rozdzielności majątkowej małżonków nie ma znaczenia w procesie przyznawania dodatku węglowego. Decydujące jest czy małżonkowie wspólnie prowadzą gospodarstwo domowe i kwestia rozdzielności majątkowej nie powinna mieć przy tym znaczenia. Należy

kierować się tutaj, wypracowaną w orzecznictwie, definicją gospodarstwa domowego, (np. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2017 r. I OSK 1483/16 Wspólne gospodarowanie – definicja), na którą składa się zamieszkiwanie oraz gospodarowanie.

W przypadku małżonków, którzy deklarują prowadzenie oddzielnych gospodarstw domowych pod dwoma osobnymi adresami, powinni oni wykazać, że nie pozostają już w faktycznym związku, przedstawiając **orzeczenie o rozwodzie bądź orzeczenie o separacji**. Brak przedstawienia takiego dowodu sugeruje, że jest to tak naprawdę wieloosobowe gospodarstwo domowe, które powinno jednoznacznie wskazać jeden adres, pod którym zamieszkuje i gospodaruje – brak takiego jednoznacznego wskazania powinien skutkować odmową przyznania dodatku.

Jeśli małżonkowie rozwiedli się (bądź są w separacji), ale nadal zamieszkują wspólnie po rozwodzie w jednym lokalu, pod jednym adresem zamieszkania i ogrzewają swoje jednoosobowe gospodarstwa domowe jednym wspólnym węglowym źródłem ciepła zgłoszonym do CEEB przed 11 sierpnia br., żadne z nich nie będzie uprawnione do otrzymania dodatku węglowego. W przypadku jednoosobowych gospodarstw domowych musi być spełniony warunek samotnego zamieszkiwania i gospodarowania, a tutaj nie jest on spełniony. Jednocześnie zgodnie z art. 2 ust 3b ustawy o dodatku węglowym, w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek ten jest wypłacany wnioskodawcy, **który złożył wniosek jako pierwszy (pozostałe wnioski pozostawia się bez rozpoznania)**.

Warto przypomnieć, że oświadczenia wnioskodawcy składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń a organ rozpatrujący ma prawo sprawdzić informacje podane we wniosku i w przypadku uzasadnionych wątpliwości, wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień, korzystając z zasady prawdy obiektywnej.

7. Czy o wypłatę dodatku węglowego mogą wnioskować obywatele Ukrainy przebywający na terenie Rzeczypospolitej Polskiej? Czy na wypłatę świadczenia ma wpływ posiadanie przez obywateli Ukrainy „statusu UKR”?

Obywatele Ukrainy, tak jak obywatele innych krajów, przebywający na terenie RP, mogą wnioskować o wypłatę dodatku węglowego, jeśli spełniają przesłanki przewidziane w ustawie o dodatku węglowym.

Świadczenie przysługuje cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium RP na podstawie:

- a) zezwolenia na pobyt stały,
- b) zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
- c) zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d lub w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2021 r. poz. 2354, z późn. zm.),

lub w związku z uzyskaniem w RP:

- d) statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
- e) zgody na pobyt ze względów humanitarnych,
- f) zgody na pobyt tolerowany.

Na podstawie specustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, obywatele Ukrainy mogą przebywać w Polsce legalnie przez 18 miesięcy, licząc od 24 lutego 2022 roku, jeśli przyjechali legalnie z terytorium Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym lub są małżonkiem obywatela Ukrainy, który wjechał do Polski na powyższych warunkach. Nie dotyczy to osób posiadających w Polsce pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego, zezwolenie na pobyt czasowy, status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych i zgodę na pobyt tolerowany. Osoby te mogą wystąpić o nadanie numeru PESEL UKR, a w rezultacie, zyskać dostęp do profilu zaufanego i starać się o szereg świadczeń. **Posiadanie przez obywateli Ukrainy przebywających legalnie w Polsce statusu (numeru PESEL) UKR lub jego brak nie ma znaczenia dla wypłaty dodatku węglowego.**

8. Członkowie gospodarstwa przebywający poza miejscem zamieszkania

W zakresie członków gospodarstwa domowego wieloosobowego przebywających z jakichś przyczyn poza tym gospodarstwem (np. za granicą, w szpitalu, w domu opieki społecznej, w więzieniu), ale nadal wchodzących w jego skład, wnioskodawca **musi wskazać ich we wniosku.**

Dodatek węglowy **nie może zostać przyznany** osobom deklarującym prowadzenie jednoosobowego gospodarstwa domowego, które przebywają poza granicami kraju, bądź przebywają w miejscach/ośrodkach zaspokajających ich potrzeby bytowe (nawet w przypadku pobierania odpłatności za świadczone usługi), do których zaliczyć można np. domy opieki społecznej, więzienia, klasztory, szpitale.

9. Najem oraz zamieszkiwanie w kilku lokalizacjach

Gospodarstwo domowe, które wynajmuje lokal mieszkalny lub któremu jest on użyczony może wnioskować o przyznanie dodatku węglowego – **nie jest istotne kto jest właścicielem lokalu.** Dla jednego lokalu **nie może być złożony więcej niż jeden wniosek** o wypłatę dodatku węglowego (np. złożenie dodatku przez najemcę oraz przez właściciela). Uprawnioną osobą do otrzymania dodatku węglowego jest ta, która **faktycznie dysponuje lokalem i prowadzi w nim swoje gospodarstwo domowe** (co w przypadku wątpliwości może być zweryfikowane np. poprzez żądanie przedstawienia umowy najmu).

Jednocześnie przyjmuje się, że **prowadzenie gospodarstwa domowego możliwe jest tylko w jednej lokalizacji.** Wobec tego niedopuszczalne jest występowanie przez wnioskodawcę o wypłacenie kilku dodatków węglowych w związku z np. okresowym zamieszkiwaniem w kilku lokalizacjach (które mogą znajdować się w tej samej gminie bądź różnych gminach). Należy mieć tutaj na uwadze, że **jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego** (zgodnie z art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku węglowym).

Pytania i przykłady:

- ❖ Małżeństwo posiada mieszkanie w mieście i dom ogrzewany piecem węglowym na wsi. Małżonkowie na co dzień zamieszkują i gospodarują w mieszkaniu w mieście, w domu na wsi bywają w dni wolne, wakacje itp. Piec węglowy zainstalowany w domu na wsi został zgłoszony do CEEB przed 11 sierpnia br., małżeństwo odprowadza również opłatę za śmieci w miejscowości, w której stoi dom. Czy małżonka, będąca właścicielką domu odziedziczonego po rodzicach ma prawo otrzymać dodatek węglowy? Małżonkowie nie wnioskowali o wypłatę dodatku w mieście, gdzie posiadają mieszkanie ogrzewane przez ciepłownię miejską.

Odp.: Nie. Warunkiem otrzymania dodatku jest faktyczne zamieszkiwanie i gospodarowanie pod adresem wskazanym we wniosku a prowadzenie gospodarstwa domowego możliwe jest tylko w jednej lokalizacji. W tej sytuacji należy stwierdzić, że gospodarstwo domowe jest prowadzone przez to małżeństwo w mieszkaniu w mieście.

- ❖ Wniosek o dodatek węglowy na dany adres składa zarówno właściciel lokalu mieszkalnego oraz najemca tegoż lokalu. Komu należy się dodatek?

Odp.: W tej sytuacji, o dodatek wnioskować może wyłącznie najemca. Osobą uprawnioną do otrzymania świadczenia jest ta, która faktycznie dysponuje lokalem i prowadzi w nim swoje gospodarstwo domowe.

- ❖ Czy w przypadku eksploatacji pieca kaflowego w remontowanym mieszkaniu, które aktualnie nie jest i w najbliższych miesiącach nie będzie zamieszkałe, wnioskodawca otrzyma dodatek węglowy?

Odp.: W tym wypadku dodatek węglowy nie jest należny z uwagi na brak spełnienia warunku zamieszkiwania i gospodarowania w remontowanym lokalu.

10. Budynki niemieszkalne (altany, działki, budynki gospodarcze)

Należy wskazać, że zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o dodatku węglowym świadczenia przysługuje osobie w gospodarstwie domowym zdefiniowanym w ust. 2 z użyciem określenia „zamieszkiwanie i gospodarowanie”. Wobec tego należy stwierdzić, że dodatek węglowy **nie może być przyznany wnioskodawcy deklarującemu prowadzenie gospodarstwa w budynku niemieszkalnym** (np. altanka działkowa, garaż), ponieważ w oczywisty sposób w takiej sytuacji nie jest spełniony warunek **zamieszkiwania**. W tym kontekście warto wskazać również, że zgodnie z art. 12 ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz.U. 2014 poz. 40) na działce ROD **nie wolno zamieszkiwać**.

Warto również zaznaczyć, że nie można przyznać dodatku węglowego wnioskodawcy zamieszkującemu w budynku lub lokalu, który:

- w deklaracji złożonej do CEEB został wskazany jako niemieszkalny (deklaracja dotycząca źródeł ciepła i źródeł spalania paliw została złożona na formularzu B – budynki i lokale niemieszkalne),
- nie posiada adresu.

11. Brak zameldowanie w miejscu prowadzenia gospodarstwa domowego

Zameldowanie w miejscu prowadzenia gospodarstwa domowego **nie jest konieczne** do uzyskania dodatku węglowego. Dla przyznania dodatku węglowego kluczową informacją jest **faktyczne zamieszkiwanie i prowadzenie gospodarstwa domowego w danym miejscu, na obszarze gminy, do której składa się wniosek**.

Jednocześnie **prowadzenie gospodarstwa domowego możliwe jest tylko w jednej lokalizacji**. Wobec tego niedopuszczalne jest występowanie przez wnioskodawcę o wypłacenie dodatku węglowego w więcej niż jednym miejscu nawet w przypadku, kiedy wnioskodawca ma kilka nieruchomości zlokalizowanych w różnych miejscach w Polsce. Należy mieć tutaj na uwadze, że **jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego** (zgodnie z art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku węglowym).

Pytania i przykłady:

- ❖ *Wnioskodawca jest właścicielem domu jednorodzinnego, w którym jest zameldowany. W domu zainstalowane jest węglowe źródło ogrzewania zgłoszone do CEEB. Wnioskodawca w domu bywa sporadycznie, ponieważ faktycznie zamieszkuje w innej miejscowości. Czy należy mu się dodatek węglowy?*

Odp. Nie, ponieważ nie jest tu spełniony warunek faktycznego zamieszkiwania i gospodarowania pod adresem zamieszkania wskazanym we wniosku o wypłatę dodatku węglowego.

12. Czy dodatek węglowy przysługuje mieszkańcom domów wielorodzinnych, np. kamienic i bloków?

Dodatek węglowy przysługuje mieszkańcom budynków wielorodzinnych, w przypadku gdy dom ten ogrzewany jest paliwami stałymi – zarówno poprzez indywidualne źródła ogrzewania zainstalowane w lokalach (źródło to **musi być głównym źródłem ogrzewania** lokalu) jak i poprzez ogrzewanie z kotłowni węglowej znajdującej się w budynku, bądź z **lokalnej sieci ciepłowniczej** obsługiwanej przez kocioł węglowy. Każde gospodarstwo domowe w budynku wielorodzinnym powinno indywidualnie wystąpić o dodatek węglowy.

Warto wskazać, że pojęcie lokalnej sieci ciepłowniczej zostało zdefiniowane w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. 2022 poz. 438). Zgodnie z zawartymi tam definicjami, **lokalna sieć ciepłownicza jest to sieć ciepłownicza dostarczająca ciepło do budynków z lokalnych źródeł ciepła**. Zaś lokalne źródło ciepła oznacza:

- 1) kotłownię lub węzeł cieplny, z których nośnik ciepła jest dostarczany bezpośrednio do instalacji ogrzewania i ciepłej wody w budynku;
- 2) ciepłownię osiedlową lub grupowy wymiennik ciepła wraz z siecią ciepłowniczą o mocy nominalnej do 11,6 MW, dostarczającą ciepło do budynków.

Jeśli jednak ciepło do danego budynku dostarczane jest z ciepłowni bądź elektrociepłowni poprzez system ciepłowniczy (co nie stanowi lokalnej sieci ciepłowniczej w rozumieniu przytoczonej wyżej definicji), to w takim przypadku gospodarstwu zamieszkującemu ten budynek **nie należy się dodatek węglowy**.

Podsumowując, mieszkańcy budynku kwalifikują się do otrzymania dodatku węglowego, jeśli **nie zakupują ciepła od podmiotu zajmującego się zawodowo wytwarzaniem ciepła lub prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła**, ale nabywają to ciepło od właściciela lub zarządcy budynku, którzy zgodnie z art. 45a ust. 5 ustawy - Prawo energetyczne - rozliczają i pobierają opłaty od tych mieszkańców ustalone w taki sposób, aby zapewniały **wyłącznie pokrycie ponoszonych przez odbiorcę kosztów ciepła**.

UWAGA: W przypadku gdy ogrzewanie budynku realizowane jest przez **lokalną sieć ciepłowniczą**, obsługiwaną z kotła na paliwo stałe w rozumieniu art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 5

sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, do wniosku należy załączyć **oświadczenie właściciela lub zarządcy budynku o takim sposobie ogrzewania budynku zgodnie ze zgłoszeniem lub wpisem do centralnej ewidencji emisyjności budynków.**

Pytania i przykłady:

- ❖ Co w sytuacji, kiedy zarządca nieruchomości odmawia mieszkańcom budynku wielorodzinnego, ogrzewanego przez lokalną sieć ciepłowniczą, wydania oświadczenia o sposobie ogrzewania danej nieruchomości?

Odp.: W przypadku wykorzystywania lokalnej sieci ciepłowniczej, oświadczenie zarządcy o sposobie ogrzewania budynku jest konieczne do złożenia wniosku o wypłatę dodatku węglowego przez mieszkańców tej nieruchomości. Należy wskazać, że zarządca odmawiając wydania oświadczenia, ewidentnie działa na niekorzyść mieszkańców, którzy w tym wypadku mogą występować wobec niego z roszczeniem na zasadach ogólnych kodeksu cywilnego.

- ❖ Czy w przypadku nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, mieszkaniec może zgłosić zainstalowane w budynku/lokalu mieszkalnym źródło ogrzewania do CEEB i wnioskować o wypłatę dodatku węglowego?

Odp.: Wprowadzone w nowelizacji z dnia 27 października 2022 r. przepisy dopuszczają przyznanie dodatku gospodarstwom, które z różnych powodów nie dokonały wpisu do CEEB (art. 2 ust. 15g). W takim wypadku organ musi dokonać wywiadu środowiskowego w celu ustalenia, że wykorzystywane źródło ogrzewania uprawnia do przyznania dodatku węglowego. Jednocześnie organ z urzędu (bez konieczności składania odpowiedniej deklaracji) dokonuje wpisu źródła do CEEB.

13. Czy dodatek węglowy może zostać przyznany spółdzielni lub wspólnocie mieszkaniowej?

Należy zaznaczyć, że dodatek węglowy przysługuje **osobie w gospodarstwie domowym**, po spełnieniu kryteriów ustawy o dodatku węglowym. **Dodatek nie przysługuje wspólnotom mieszkaniowym, spółdzielniom mieszkaniowym czy przedsiębiorstwom obsługującym lokalne kotłownie.**

Jednocześnie, we wniosku o wypłatę dodatku węglowego znajduje się miejsce na wpisanie numeru rachunku, na który zostanie przekazana kwota świadczenia. **Numer rachunku nie musi należeć do wnioskodawcy.** Wobec tego, możliwe jest aby środki zostały wypłacone na konto spółdzielni/wspólnoty mieszkaniowej, o ile wnioskodawca wyraził taką osobistą wolę i wpisał we wniosku numer rachunku wspólnoty/spółdzielni.

Jednocześnie, przepisy ustawy o dodatku węglowym **nie obligują beneficjenta** dodatku węglowego, do przekazania otrzymanych środków finansowych na rzecz właściciela lub zarządcy budynku w celu pokrycia ponoszonych przez spółdzielnię lub wspólnotę kosztów ogrzewania.

14. Dodatek węglowy dla najbardziej wrażliwych odbiorców – przyznanie bez złożenia wniosku o jego wypłatę

Znowelizowane przepisy wprowadzone w ustawie z dnia 27 października 2022 r., dają organom gminy możliwość przyznania dodatku węglowego gospodarstwom domowym, które nie złożyły wniosku o jego wypłatę (w przypadku posiadania przez organ informacji wskazujących, że osoba, która nie złożyła wniosku o wypłatę dodatku węglowego, spełnia

warunki jego przyznania). Należy wskazać, że intencją ustawodawcy do wprowadzenia w ustawie o dodatku węglowym przepisów art. 2 ust 15f, było zadbanie o interesy najbardziej wrażliwych odbiorców, często nieświadomych, bądź nieporadnych życiowo, którzy pomimo że mogliby dostać taką formę pomocy, z różnych względów o nią nie zawnieśli. Wobec takich osób, organy gminy mogą przeprowadzić wywiad środowiskowy (z którego sporządza się notatkę służbową) w celu ustalenia prawa do tego dodatku. W takim przypadku organ przyznaje dodatek w drodze decyzji administracyjnej z urzędu, bez konieczności składania wniosku oraz bez składania odpowiedniej deklaracji dokonuje wpisu źródła ciepła do CEEB (o ile źródło nie było już wcześniej zgłoszone).

III. Prowadzenie spraw związanych z dodatkiem węglowym

15. Weryfikacja danych zawartych we wniosku

Zgodnie z art. 2 ust. 15 ustawy o dodatku węglowym gmina zobowiązana jest do weryfikacji wniosku o wypłatę dodatku węglowego.

Należy wskazać, że weryfikując prawdziwość danych wskazanych we wniosku o wypłatę dodatku węglowego i dążąc do ustalenia stanu faktycznego, niezbędne jest szczególnie uważne zweryfikowanie takiego wniosku przez gminę.

Zgodnie w art. 2 ust. 15a wskazano, że dokonując weryfikacji wniosku o wypłatę dodatku węglowego, wójt, burmistrz albo prezydent miasta bierze pod uwagę **w szczególności**:

- 1) informacje wynikające z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 2) informacje uzyskane w związku z postępowaniem o przyznanie:
  - a) świadczeń rodzinnych oraz dodatków do zasiłku rodzinnego
  - b) świadczenia wychowawczego,
  - c) dodatku osłonowego,
  - d) dodatku mieszkaniowego,
- 3) dane zgromadzone w rejestrze PESEL oraz rejestrze mieszkańców.

Dodatkowo art. 2 ust. 15b-15e daje organom rozpatrującym wnioski o wypłatę dodatku węglowego możliwość przeprowadzenia **wywiadu środowiskowego**, który ma na celu ustalenie faktycznego stanu danego gospodarstwa domowego. Jednocześnie w nowelizacji z dnia 27 października 2022 r., wprowadzono ust. 15f-15g, które w zakresie przeprowadzania wywiadu środowiskowego pozwalają również na ustalenie, czy wykorzystywane przez gospodarstwo domowe źródło ogrzewania uprawnia do przyznania dodatku węglowego. Niewyrażenie zgody na przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, stanowi podstawę do odmowy przyznania dodatku węglowego

Warto zaznaczyć, że w przypadku uzasadnionych wątpliwości, co do informacji zawartych we wniosku organ zawsze może wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień i zażądać przedstawienia dodatkowych informacji np. deklaracji podatkowych, umowy najmu mieszkania/lokalu, umowy użyczenia mieszkania/lokalu, orzeczenia o rozwodzie/separacji.

Należy mieć również na uwadze, że oświadczenia wnioskodawcy zawarte we wniosku o wypłatę dodatku węglowego składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń i **w przypadku uzasadnionych wątpliwości konieczne jest zawiadomienie organów ścigania.**

Zaniechanie przez organ obowiązku weryfikacji informacji zawartych we wniosku w przypadku powzięcia wątpliwości w zakresie tych informacji lub przyznanie dodatku węglowego pomimo posiadania wiedzy o złożeniu nieprawdziwego oświadczenia przez wnioskodawcę jest obarczone odpowiedzialnością za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

16. Stosowanie kodeksu postępowania administracyjnego (KPA)

Do spraw związanych z dodatkiem węglowym, mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (KPA).

Zgodnie z art. 3 ust 3 ustawy o dodatku węglowym w sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052 oraz z 2022 r. poz. 1301).

17. Wezwanie do uzupełnienia braków

W przypadku nieprawidłowego wypełnienia wniosku, braku podpisu lub niezłączenia wymaganych dokumentów, organ ma prawo do wezwania wnioskodawcy do jego poprawienia (w ciągu 14 dni) bądź uzupełnienia brakujących dokumentów (w terminie od 14 do 30 dni).

Powyższe wynika z art. 24a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych: „W przypadku złożenia **nieprawidłowo wypełnionego wniosku podmiot** realizujący świadczenia wzywa pisemnie osobę ubiegającą się o świadczenia do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.”, „W przypadku gdy osoba złoży wniosek **bez wymaganych dokumentów**, podmiot realizujący świadczenia przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.”

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 35 § 3 KPA, **załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania**, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania.

18. Delegacja obsługi dodatku

Do załatwiania indywidualnych spraw administracji publicznej upoważnione mogą zostać m.in. inne jednostki organizacyjne (**np. ośrodki pomocy społecznej**). Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym wójt, burmistrz lub prezydent miasta może upoważnić m.in. kierownika ośrodka pomocy społecznej **do prowadzenia spraw** związanych z dodatkiem węglowym, w tym **do wydawania rozstrzygnięć w tych sprawach**.

19. Wydawanie decyzji w zakresie dodatku węglowego

Przyznanie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta dodatku węglowego nie wymaga wydania decyzji. Jednak odmowa przyznania dodatku węglowego, uchylenie oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego dodatku węglowego, wymagają wydania decyzji.

Jednocześnie zgodnie z przepisami wprowadzonymi w nowelizacji z dnia 27 października 2022 r., w przypadkach o których mowa w art. 2 ust. 3c oraz art. 2 ust. 15f ustawy o dodatku węglowym, dodatek ten przyznawany jest w drodze decyzji administracyjnej.

20. Informowanie o przyznaniu dodatku węglowego

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przesyła wnioskodawcy informację o przyznaniu dodatku węglowego na wskazany przez niego adres poczty elektronicznej, o ile został wskazany we wniosku o wypłatę dodatku węglowego.

W przypadku gdy wnioskodawca nie wskazał adresu poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku węglowego, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, odbierając ten wniosek od wnioskodawcy, informuje go o możliwości odebrania od tego organu informacji o przyznaniu dodatku węglowego.

Nieodebranie informacji o przyznaniu dodatku węglowego nie wstrzymuje wypłaty tego dodatku.

Pytania i przykłady:

- ❖ Czy wysłanie do wnioskodawcy informacji kończy postępowanie w sprawie o wypłatę dodatku węglowego?

Odp.: Nie, postępowanie kończy wypłata należnego świadczenia beneficjentowi lub wydanie decyzji odmownej

21. Odwołanie wnioskodawcy od decyzji

Odmowa przyznania dodatku węglowego, uchylenie oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego dodatku węglowego, wymagają wydania decyzji. Należy wskazać, że od decyzji administracyjnej odmownej lub stwierdzającej nienależnie pobrane świadczenie przysługuje prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (SKO), za pośrednictwem organu, który wydał decyzję, w terminie 14 dni od doręczenia decyzji.

22. Weryfikacja wpisu/zgłoszenia do CEEB oraz prawdziwości danych dotyczących źródeł ogrzewania; deklaracje CEEB zawierające niepełne informacje

Zarówno gminy, jak i ośrodki pomocy społecznej, posiadają prawo do weryfikacji w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) informacji dotyczących źródła ogrzewania wnioskodawcy (zgodnie z art. 2 ust. 15 oraz art. 3 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym).

W zakresie prawdziwości danych zawartych we wniosku (używanie jednego z wymienionych we wniosku i ustawie źródeł ogrzewania jako **głównego źródła ogrzewania**; zasilane tego źródła ogrzewania **węglem kamiennym, brykietem lub peletem zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego**) należy mieć na uwadze, że oświadczenia wnioskodawcy zawarte we wniosku składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Jednocześnie należy pamiętać, że organ w przypadku uzasadnionych wątpliwości, co do informacji zawartych we wniosku **może wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień**, przekazania odpowiednich dokumentów czy dowodów. Możliwość ta dotyczy również przypadków, gdzie deklaracja CEEB zawiera niepełne informacje – np. nie wskazano,

że źródło ciepła jest źródłem eksploatowanym, nie wskazano, że jego funkcją jest ogrzewanie (C.O.), czy też (w przypadku kotłów na paliwo stałe) nie wskazano stosowanego rodzaju paliwa.

23. Wpis/zgłoszenie do CEEB a własność źródła ogrzewania

W zakresie wypłaty dodatku węglowego **nie jest istotne, kto jest właścicielem źródła ogrzewania (właścicielem nieruchomości)**. Istotne jest faktyczne **korzystanie** przez gospodarstwo domowe wnioskodawcy z danego źródła ogrzewania. W przypadku nowych źródeł ogrzewania, właściciel lub zarządca budynku wielorodzinnego ma obowiązek zgłosić lub wpisać **nowe źródło ogrzewania** do CEEB w ciągu 14 dni w przypadku:

- a) nowych budynków – 14 dni od uruchomienia nowego źródła ciepła, gdzie za termin uruchomienia tych instalacji uznaje się dzień skutecznego złożenia zawiadomienia o zakończeniu budowy lub uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie;
- b) wymiany lub montażu nowego źródła ciepła lub spalania paliw – 14 dni od dnia, licząc od dnia, w którym zaistniała zmiana.

Należy też zaznaczyć, iż wnioskodawca niebędący właścicielem domu jednorodzinnego/lokalu mieszkalnego może otrzymać dodatek węglowy, jeśli zgłoszenia lub wpisu źródła ogrzewania zasilanego paliwem stałym do CEEB, dokonał:

- a) właściciel nieruchomości, np. właściciel domu wynajmowanego najemcy lub mieszkania bezpłatnie używanego innej osobie;
- b) zarządca nieruchomości, np. prezes spółdzielni mieszkaniowej
- c) instytucja, np. parafia (w przypadku osoby duchownej zamieszkującej i gospodarującej na plebanii), firma wynajmująca mieszkania swoim pracownikom (mieszkania służbowe),

gdyż obowiązek zgłoszenia lub wpisu do CEEB spoczywa na właścicielach i zarządcach nieruchomości, natomiast dodatek węglowy przysługuje osobie, faktycznie pod danym adresem zamieszkującej i gospodarującej.

Uwaga: Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że znowelizowane przepisy wprowadzone w ustawie z dnia 27 października 2022 r., dają organom gminy możliwość dokonania wpisu źródła ogrzewania do CEEB z urzędu, bez konieczności składania stosownej deklaracji przez zarządcę/właściciela budynku (w przypadkach wskazanych w art. 2 ust. 3d oraz art. 2 ust 15f-15g).

24. Termin zgłoszenia źródła ogrzewania do CEEB

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, główne źródło ogrzewania wskazane we wniosku o wypłatę dodatku węglowego **musi być wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków**, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz.U. z 2022 r. poz. 438, 1561 i 1576), **do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu** - w przypadku głównych źródeł ogrzewania wpisanych lub zgłoszonych **po raz pierwszy** do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27g ust. 1 tej ustawy.

Wobec tego, gdy w ramach prowadzonej przez gminę weryfikacji stwierdzone zostanie, że zgłoszona do CEEB zmiana deklaracji po 11 sierpnia 2022 r. nie odpowiada stanowi faktycznemu lub jest dokonywana wyłącznie w celu nabycia prawa do dodatku (np. zmiana

kotła gazowego na kocioł na paliwo stałe lub zmiana w CEEB paliwa wykorzystywanego w wpisanym już w CEEB kotle na paliwo stałe – np. z drewna na węgiel) – świadczenie to nie może być przyznane.

Jeżeli jednak modyfikacja dokonana po dniu 11 sierpnia 2022 r. nie wpływała na uzyskanie uprawnienia do pobrania dodatku (np. w deklaracji złożonej przed 11 sierpnia 2022 r. wyszczególnione było źródło ogrzewania na paliwo stałe, które wskazane zostało we wniosku o wypłatę dodatku, jednak brakowało wskazania rodzaju paliwa) – świadczenie to może być przyznane.

Jednocześnie w przypadku zgłoszenia po 11 sierpnia 2022 r. nowej deklaracji CEEB ze źródłem zgłaszanym po raz pierwszy (np. w nowo wybudowanym budynku bądź w przypadku nowego źródła w już istniejącym budynku) i wskazanie tego źródła we wniosku o wypłatę dodatku węglowego – świadczenie to może być przyznane.

Należy zauważyć, że weryfikacja danych zawartej w deklaracji CEEB zgodnie ze stanem dzień 11 sierpnia 2022 r. może być utrudniona z powodu ograniczeń technicznych w zakresie dostępu pracownika gminy do wcześniejszych wersji danej deklaracji zawartej w systemie CEEB. W tym miejscu trzeba wskazać, że gmina może wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień – np. przedstawienia deklaracji CEEB w wersji sprzed dnia 11 sierpnia 2022 r. Należy wskazać również, że w przypadku deklaracji składanych papierowo (które są systematycznie dodawane do bazy CEEB przez pracowników gmin), gminy posiadają informacje w zakresie daty złożenia takiej deklaracji oraz jej treści.

UWAGA: Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że nowe zasady wprowadzone przepisami ustawy z dnia 27 października 2022 r. umożliwiają przyznanie dodatku również gdy źródło ogrzewania zostało wpisane/zgłoszone do CEEB po 11 sierpnia 2022 r. lub w ogólnie nie zostało wpisane/zgłoszone do CEEB (w tych przypadkach konieczne jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego). Warto jednocześnie zauważyć znowelizowane przepisy dalej nie przewidują możliwości przyznania dodatku w przypadku gdy po 11 sierpnia 2022 r. dokonano modyfikacji złożonej deklaracji CEEB, która to modyfikacja stworzyła możliwość uzyskania dodatku węglowego.

Pytania i przykłady:

- ❖ Czy jeśli w deklaracji CEEB złożonej przed 11 sierpnia br., zostało wskazane, że: piec zasilany węglem jest zainstalowany, ale nie jest zaznaczone, że jest eksploatowany lub w domu/lokalu mieszkalnym wnioskodawcy zainstalowane i eksploatowane źródło ciepła to kocioł zasypowy lub z podajnikiem, ale nie zostało zaznaczone paliwo jakim jest zasilany, to czy gmina może przyznać wnioskodawcy dodatek węglowy?

Odp.: Tak, jest możliwe przyznanie dodatku. Przy czym, w przypadku wątpliwości, gmina ma prawo wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów albo przeprowadzić wywiad środowiskowy.

25. Publikacja informacji o okresowej kontroli źródeł ogrzewania

W związku z informacjami o próbach wyłudzenia dodatków węglowych poprzez świadome działanie polegające na zmodyfikowaniu złożonej wcześniej deklaracji CEEB, w celu uzyskania uprawnienia do pobrania świadczenia (np. poprzez zamianę zgłoszonego kotła gazowego na kocioł węglowy lub dopisania kozy czy kominka), w nowelizacji przepisów

ustawy o dodatku węglowym wprowadzono zapis obligujący organy samorządowe do **opublikowania informacji o okresowych kontrolach źródeł ogrzewania.**

Zgodnie z art. 3 ust. 5 ustawy o dodatku węglowym *Wójt, burmistrz albo prezydent miasta zamieszcza w widocznym miejscu oraz publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej informację o przeprowadzaniu przez osoby posiadające kwalifikacje kominiarskie okresowej kontroli źródeł ogrzewania, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 869 i 2490 oraz z 2022 r. poz. 1557)*

26. Zakup węgla w związku z przepisami ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. (w cenie do 996,60 zł/t)

Zgodnie z art 2 ust. 5 ustawy o dodatku węglowym, dodatek ten **nie przysługuje** gospodarstwom domowym, które zakupiły węgiel po cenie nie wyższej niż 996,60 zł brutto za tonę od sprzedawcy na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477)”.

Należy mieć na uwadze, że we wzorze wniosku o wypłatę dodatku węglowego znajduje się stosowne oświadczenie wskazujące, że gospodarstwo domowe wnioskodawcy nie korzystało ani nie korzysta z opału zakupionego na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. Należy w tym miejscu podkreślić, że oświadczenia wnioskodawcy składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, wobec czego podczas weryfikacji wniosku, zasadnym jest poleganie na kulturze oświadczenia i kierowanie się informacją zadeklarowaną przez wnioskodawcę w formularzu.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że zakup opału na zasadach przewidzianych przepisami ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. musiał zostać dokonany w okresie pomiędzy 28 lipca 2022 r., a 11 sierpnia 2022 r. oraz, że zakup ten wiązał się z wykonaniem szeregu dodatkowych czynności (np. przekazanie odpowiedniemu sprzedawcy deklaracji CEEB i złożenie stosownego oświadczenia), wobec czego **nie jest możliwe nieświadome bądź przypadkowe zakupienie przez wnioskodawcę (bądź członka jego rodziny) opału, które skutkowałoby brakiem możliwości uzyskania dodatku węglowego.**

Należy w tym miejscu podkreślić, że zakupienie opału na **zasadach rynkowych**, tj. poza mechanizmem wynikającym z ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. – bez względu na cenę jaką zapłaciło gospodarstwo domowe wnioskodawcy, a także bez względu na to od którego sprzedawcy węgiel został zakupiony (np. zakup ze sklepu Polskiej Grupy Górniczej) **nie wyklucza z możliwości uzyskania dodatku węglowego.**

27. Stosowanie słowa kodowego „dodatek węglowy” w tytułach przelewów bankowych

Zgodnie z art. 7 i art. 8 ustawy o dodatku węglowym, świadczenie to **nie podlega egzekucji sądowej i administracyjnej.**

Należy wskazać, że obecne uwarunkowania uniemożliwiają skuteczną identyfikację środków jako dodatek węglowy – banki prowadzące rachunki bankowe, na które wpłyną przedmiotowe świadczenia nie będą posiadać informacji o pochodzeniu środków, tak aby nie dokonać ich zajęcia zgodnie z zawiadomieniem przekazanym przez organ egzekucyjny.

Wobec tego jednostki zajmujące się obsługą dodatków osłonowych, powinny **każdorazowo stosować w tytułach przelewów przedmiotowego świadczenia słowo kodowe: „dodatek węglowy”**. Wskazane oznaczenie przelewów umożliwi bankom i organom egzekucyjnym odpowiednią identyfikację wypłaconych środków.

28. Korygowanie złożonych już wniosków, ponowne składanie wniosków

Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, w sprawach nieuregulowanych niniejszą ustawą stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052 oraz z 2022 r. poz. 1301). Oznacza to, że w przypadku modyfikacji żądania przez wnioskodawcę, w szczególności poprzez złożenie kolejnego (skorygowanego) wniosku o wypłatę dodatku węglowego, zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu Postępowania Administracyjnego.

W tym kontekście należy wskazać, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem **dopóki sprawa administracyjna nie została zakończona decyzją ostateczną, strona może zmodyfikować swoje żądanie, a organ administracji publicznej ma obowiązek na nowo ocenić to żądanie w świetle przepisów prawa materialnego, po wyczerpującym ustaleniu stanu faktycznego** (zob. wyrok NSA z dnia 11 lipca 2013 r. sygn. II GSK 572/12, wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 grudnia 2006 r. sygn. II SA/Wa 1371/06, wyrok WSA w Krakowie z dnia 28 kwietnia 2015 r. sygn. III SA/Kr 2083/14).

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, wprowadzonymi w ustawie z dnia 27 października 2022 r. wnioskodawca, któremu odmówiono wypłaty dodatku węglowego, może ponownie złożyć wniosek o jego wypłatę. Prawo do ponownego złożenia wniosku dotyczy w szczególności sytuacji, w której wydana została decyzja odmowna – zgodnie z art.2 ust. 16. Należy mieć jednocześnie na uwadze, że **nie wyklucza to możliwości** ponownego złożenia wniosku przez wnioskodawców, których wnioski zostały pozostawione bez rozpoznania – zgodnie z art. 2 ust. 3b.

Pytania i przykłady:

- ❖ *Jak rozumieć „sprawy wszczęte i niezakończone” w świetle nowelizacji ustawy o dodatku węglowym?*

Odp.: Do postępowań w sprawie wypłaty dodatku węglowego, w których do dnia wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 27 października 2022 r. nie dokonano wypłaty środków dla wnioskodawcy lub nie wydano decyzji odmowy przyznania świadczenia, należy stosować znowelizowane przepisy ustawy o dodatku węglowym. Wysłanie informacji do wnioskodawcy nie kończy postępowania w sprawie wypłaty dodatku węglowego.

- ❖ *Czy gmina może odmówić przyjęcia korekty już złożonych wniosków/nowego wniosku od tego samego wnioskodawcy?*

Odp.: Nie, o ile postępowanie w sprawie wypłaty dodatku węglowego nie zostało zakończone (tj. nie została wydana decyzja odmowna lub nie zostały wypłacone środki). Jednocześnie Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, wprowadzonymi w ustawie z dnia 27 października 2022 r. wnioskodawca, któremu odmówiono wypłaty dodatku węglowego na (podstawie art.2 ust. 16 ustawy o dodatku węglowym), może ponownie złożyć wniosek o jego wypłatę. Możliwość ponownego złożenia wniosku powinni mieć również wnioskodawcy, których wnioski zostały pozostawione bez rozpoznania (zgodnie z art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym).

29. Stosowanie znowelizowanych przepisów ustawy o dodatku węglowym

W dniu **27 października 2022 r.** Sejm RP uchwalił ustawę *o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych*, w której (w art. 26) zawarto zestaw przepisów nowelizujących przepisy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. 2022 poz. 1692, 1967). Znowelizowane przepisy weszły w życie 3 listopada 2022 r.

Należy zauważyć, że w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2022 r. *o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych* wskazano, że: *Do postępowań w sprawie wypłaty dodatku węglowego **wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, prowadzonych na podstawie ustawy zmienianej w art. 26, stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą***

Wobec powyższego, do postępowań w sprawie wypłaty dodatku węglowego, w których **do dnia wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 27 października 2022 r., tj do 3 listopada 2022 r. nie dokonano wypłaty środków dla wnioskodawcy, należy stosować znowelizowane przepisy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym.**

IV. Sposób składania wniosku, terminy oraz wypłaty

30. Kto może złożyć wniosek o dodatek węglowy?

O wypłatę dodatku węglowego wnioskować może członek gospodarstwa domowego. W przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła **więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany jest wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy** (zgodnie z art. 2 ust. 4 ustawy o dodatku węglowym).

Istotne jest, że **jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego** (zgodnie z art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku węglowym). W związku z tym, **jedna osoba nie może wchodzić w skład kilku gospodarstw domowych** – np. jedno dziecko może zostać wpisane jako członek tylko jednego gospodarstwa domowego.

31. Terminy i zasady składania wniosków o wypłatę dodatku węglowego

Wniosek o wypłatę dodatku węglowego **składa się w gminie** właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej ten wniosek w terminie **do dnia 30 listopada 2022 r.** Wnioski złożone po dniu 30 listopada 2022 r. pozostawia się bez rozpoznania.

Dodatek węglowy **wypłaca się w terminie do dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku** o jego wypłatę, przy czym wnioski złożone po dniu 30 października 2022 r. wypłaca się do dnia 30 grudnia 2022 r.

Wniosek składa się **na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej** w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344). W przypadku złożenia wniosku o wypłatę dodatku węglowego za pomocą środków komunikacji elektronicznej wniosek ten opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Złożenie wniosku za pomocą środków komunikacji elektronicznej możliwe jest poprzez wysyłkę **pisma ogólnego na skrzynkę ePuap właściwego urzędu**, gdzie załącznikiem będzie **podpisany elektronicznie plik** zawierający wypełniony wniosek o wypłatę dodatku węglowego:

- **Podpisanie pliku** za pomocą profilu zaufanego możliwe jest poprzez stronę: <https://www.gov.pl/web/gov/podpisz-dokument-elektronicznie-wykorzystaj-podpis-zaufany/>
- Wysłanie **pisma ogólnego na skrzynkę ePuap właściwego urzędu** możliwe jest poprzez stronę: <https://www.gov.pl/web/gov/wyslij-pismo-ogolne>

Wzór wniosku jest jednolity dla wszystkich gmin – jest on dostępny w urzędach gmin. Wzór wniosku w wersji elektronicznej można pobrać ze strony internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska: <https://www.gov.pl/web/klimat/wniosek-o-dodatek-weglowy>

Pytania i przykłady:

- ❖ Czy załącznik – wniosek o wypłatę dodatku węglowego musi być uprzednio wydrukowany, odręcznie podpisany, zeskanowany i dopiero załączony do pisma ogólnego do podmiotu publicznego?

Odp. Nie, wiarygodność dokumentu poświadczona jest elektronicznie profilem zaufanym wnioskodawcy.

32. Czy dodatek węglowy mogą otrzymać gospodarstwa domowe, które zakupiły węgiel wcześniej, jeszcze przed złożeniem wniosku?

Tak. Jedynym przeciwskazaniem do otrzymania dodatku węglowego jest zakup węgla w terminie pomiędzy 28 lipca br., a 11 sierpnia br., **po cenie i od sprzedawcy wynikających z przepisów ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r.** o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477) – co zostało szczegółowo wyjaśnione w cz. III pkt 18. poradnika.

Należy w tym miejscu podkreślić, że zakupienie opału na **zasadach rynkowych**, tj. poza mechanizmem wynikającym z ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. – bez względu na cenę jaką zapłaciło gospodarstwo domowe wnioskodawcy, a także bez względu na to od którego sprzedawcy węgiel został zakupiony (np. zakup ze sklepu Polskiej Grupy Górniczej) **nie wyklucza z możliwości uzyskania dodatku węglowego.**

33. W jakiej formie zostanie wypłacony dodatek węglowy – w gotówce czy przelewem?

Dodatek węglowy można otrzymać przelewem na konto – we wniosku o dodatek węglowy należy wpisać numer rachunku płatniczego, na który zostanie przekazana kwota dodatku węglowego. **Wskazany do przelewu numer rachunku nie musi należeć do osoby składającej wniosek o wypłatę dodatku węglowego.**

O innych możliwych formach wypłaty dodatku węglowego decydują lokalne uwarunkowania w gminie, w której rozpatrywany jest wniosek o wypłatę dodatku.

34. Przeznaczenie środków pochodzących z 2% dotacji oraz odsetek

Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1692, 1967) gmina otrzymuje środki na realizację wypłat dodatku w wysokości 2% łącznej kwoty dotacji wypłacanej tej gminie. Wobec tego zasadnym jest, aby uzyskane środki gmina zadysponowała na wszelkie możliwe działania czy materiały umożliwiające lub usprawniające wykonania nałożonych zadań w ramach ww. ustawy, jak np. wynagrodzenie pracowników, szkolenia pracowników, zakup komputerów, kserokopiarek, tonerów i papieru do drukarek czy też długopisów, z których korzystają urzędnicy i wnioskodawcy.

Jednocześnie, zgodnie z art. 4 ust. 5 gmina przeznacza całość odsetek od otrzymanych środków na przedsięwzięcia służące zwiększeniu efektywności energetycznej. Należy zauważyć, że pojęcie przedsięwzięć służących zwiększeniu efektywności energetycznej zostało zawarte w art. 19 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej, na mocy której wydane zostało obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie szczegółowego wykazu przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej. W katalogu przewidzianym w ww. obwieszczeniu wyszczególniono wiele działań obejmujących m.in. docieplenie ścian, stropów, modernizację lub wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację systemu wentylacji, modernizację lub wymianę oświetlenia.